

Handläggare:
Susanna Höglund, tfn 08-508 29 758

Till
Koncernstyrelsen

Lägesredovisning 2016 – projekt Kapellskär

Koncernledningens förslag till beslut

Koncernstyrelsen beslutar följande.

Redovisning av projekt Kapellskär godkänns.

Ingela Lindh
VD

Sammanfattning

Lägesrapporten från Stockholms Hamn AB är den tredje sedan genomförandebeslutet i kommunfullmäktige den 2 september 2013.

Kapellskär är en strategiskt viktig hamn för Stockholmregionen, genom sin korta inseglingsled och goda förbindelser för effektiva godstransporter och persontrafik via färjor.

Motiven för om- och tillbyggnaden av Kapellskärs hamn är att:

- Modernisera och effektivisera hamnen.
- Förbättra miljö och säkerhet.
- Möta marknadens behov av befintliga och framtida volymer samt fartygsstorlekar.
- Fortsätta avlasta Stockholm som godshamn.

Projektet genomförs av Stockholms Hamn på uppdrag av Kapellskärs Hamn AB, ett dotterbolag i hamnkoncernen, och har drivits i samverkan med trafikerande rederier och Sjöfartsverket.

Den genomförda om- och tillbyggnaden innebär att en ny längre pir anläggs som kan möjliggöra anlop av större, moderna fartyg. Pirens läge och riktning har utarbetats för att få en hamn med största möjliga manöverbarhet och sjösäkerhet samt med en så låg miljöpåverkan på omgivningen som möjligt. Projektet omfattar efter utbyggnaden ca 225 000 kvm, vilket innebär en utbyggnad om 85 000 kvm och fem kajlägen, d.v.s. ytterligare ett jämfört med idag.

Sammantaget bedöms den moderniserade hamnen bli bättre säkerhets-, arbetsmiljö- och miljömässigt och uppnår därmed Stockholms Hamnars höga krav.

Kommunfullmäktiges beslut omfattar en investering i om- och tillbyggnad av Kapellskärs hamn omfattande 790 mnkr (inkl. indexuppräknningar). Efter genomförandebeslutet har programändringar avseende en tillkommande ramp samt manuell incheckning godkänts av Stockholms Hamn. De tillkommande investeringarna omfattar 28 mnkr. Lägesredovisningen anger ett positivt nuvärde/investeringsresultat som förbättrats med ca sju procent sedan genomförandebeslutet.

PwC:s granskning av projektet utgår ifrån stadens och koncernens projektstyrningsmetod och anger övergripande att Kapellskärs hamn fortsatt är ett projekt som beräknas hålla både tidplan och budget enligt genomförandebeslutet. Konsulterna har vid en tidigare granskning angivit några iakttagelser och förslag till åtgärder vilka bedöms till stora delar ha åtgärdats.

Sammantaget bedömer PwC att projektet drivs i överensstämmelse med stadens projektstyrningsmetod.

Koncernledningen kan konstatera att projektet under genomförande har fått hantera ett antal ändringar utifrån marknadens förändrade krav och efterfrågan. Dock har projektet hanterat dessa inom beslutad budget och med ett förbättrat investeringsresultat, vilket koncernledningen anser är föredömligt.

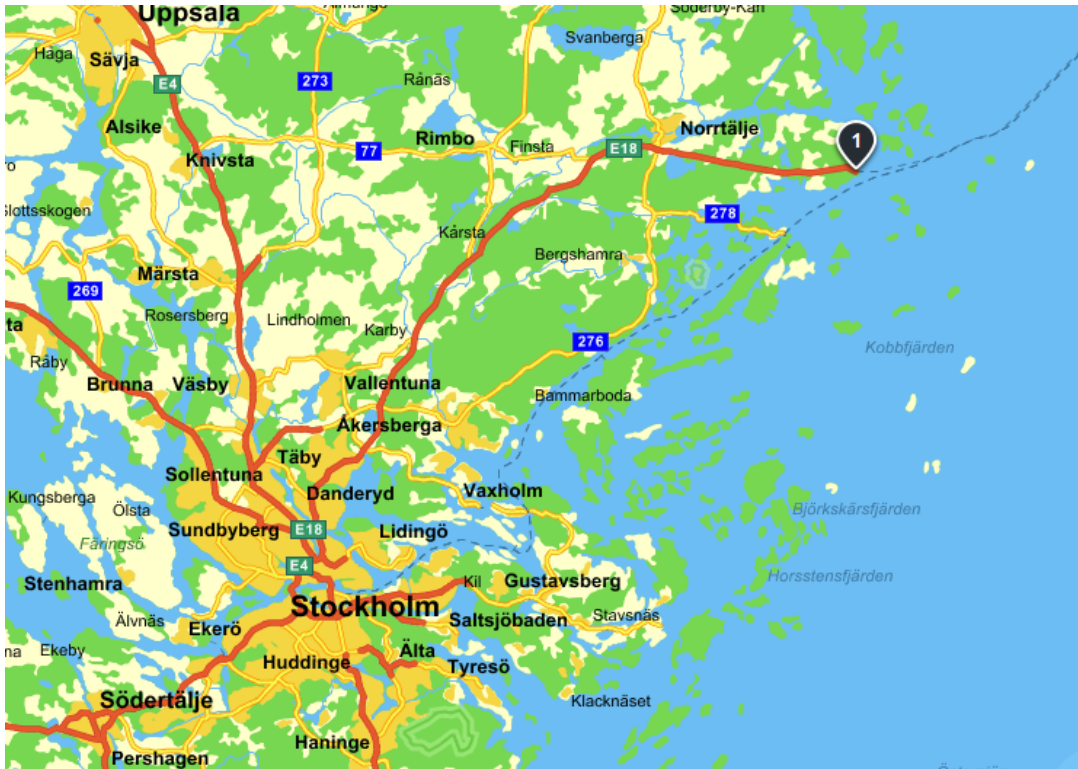
Koncernledningen har tidigare framhållit att projektet, i samarbete med drift- och marknadsfunktionerna inom Stockholms Hamn, även bör uppdatera nuvärdekalkylen. Rutiner för detta arbete bör förtydligas inför kommande projekt för att ge bättre förutsättningar att kontinuerligt uppdatera nuvärdeskalkylen i samband med lägesredovisningar till styrelsen.

Sammantaget ser koncernledningen mycket positivt på att genomförda upphandlingar utfallit väl, liksom genomförandet av projektet med upprätthållen sjötrafik, vilket medfört att kostnadsnivån i projektet följer plan och budget.

Bakgrund

Den 26 november 2012 tog kommunfullmäktige inriktningsbeslut avseende om- och tillbyggnad av Kapellskärs hamn. Den 2 september 2013 togs därefter kommunfullmäktige ett genomförandebeslut.

Kapellskärs Hamn ägs gemensamt av Stockholms Hamn och Norrtälje kommun, som äger 9 procent av bolaget. Hamnen ligger ca nio mil från Stockholm och med den utveckling som sker avseende sjötrafik och den generella utvecklingen i Östeuropa har Kapellskär bedömts vara lämplig för expansion för att kunna öppna fler färjeförbindelser och ökade godstrafikvolymmer från östra sidan av Östersjön. Kapellskärs hamn bedöms därför även fortsättningsvis kunna avlasta Stockholm som godshamn.

Kapellskärs hamns läge

Ärendet

Lägesrapporten från Stockholms Hamn är den tredje sedan genomförandebeslutet i kommunfullmäktige den 2 september 2013. Första lägesrapporten godkändes i koncernstyrelsen den 15 december 2014. Lägesrapport nr 2 den 14 september 2015. Redovisningen som nu presenteras fokuserar på händelser fram till september 2016. Projektet har därutöver kontinuerligt följts upp genom sedvanlig redovisning i den ekonomiska rapporteringen i samband med budget, bokslut och tertialrapporter samt genom koncernledningens deltagande i Stockholms Hamns beredningsgrupp för stora projekt.

Projektets syfte och målsättning

Kapellskärs hamn är en strategiskt viktig hamn för Stockholmregionen genom sin korta inseglsled och goda förbindelser för effektiva godstransporter och persontrafik via färjor.

Syften för om- och tillbyggnaden av Kapellskärs hamn är att:

- Modernisera och effektivisera hamnen.
- Förbättra miljö och säkerhet.
- Möta marknadens behov av befintliga och framtida volymer samt fartygsstorlekar.
- Fortsätta avlasta Stockholm som godshamn.

Projektet

Moderniseringen och utbyggnaden av Kapellskärs hamn genomförs av Stockholms Hamn på uppdrag av Kapellskärs Hamn AB, ett dotterbolag i hamnkoncernen. Projektet har drivits i samverkan med trafikerande rederier och Sjöfartsverket.

Projektet är indelat i fyra delprojekt, förberedande arbeten, vatten och konstbyggnader, infrastruktur och byggnad, vilka samordnas och leds av en projektchef inom Stockholms Hamn och Stockholms Hamns infrastrukturchef är övergripande ansvarig för projektet. Som rådgivande organ till stöd för projektet och bolagets VD, har en beredningsgrupp tillsatts som löpande informeras om projektet.

Den genomförda om- och tillbyggnaden innebär att en ny längre pir anläggs som kan möjliggöra anlop av större, moderna fartyg. Pirens läge och riktning har utarbetats med hjälp av datorsimulering för att få en hamn med största möjliga manövrerbarhet och sjösäkerhet samt med en så låg miljöpåverkan på omgivningen som möjligt.

Projektet omfattar efter utbyggnaden ca 225 000 kvm, vilket innebär en utbyggnad om 85 000 kvm och fem kajlägen, d.v.s. ytterligare ett jämfört med idag. Den planerade om- och tillbyggnaden omfattar även utfyllnad av en vik i hamnens södra del, rivning av Sjöfartsverkets gamla anläggningar och Sjöfartsverkets vågbrytare samt att hamnbassängen fördjupas och att grund sprängs bort.

Hamnplanen byggs om och utökas för att effektivisera lastning och lossning samt minska transportsträckorna till och från fartygen. Den tekniska infrastrukturen, el, vatten, avlopps- och dagvattenhantering samt källsortering av avfall kommer också att moderniseras. Sammantaget bedöms den moderniserade hamnen bli bättre säkerhets-, arbetsmiljö- och miljömässigt och uppnår därmed Stockholms Hamns höga krav.

Kapellskärs hamn

Projektet har ett utvecklat projektledningssystem avseende kvalitet, miljö och arbetsmiljö. Efter Stockholms Hamns godkännande av lägesredovisningarna 2014-2016 har projektet genomlysts av externa konsulter, PwC, utifrån ett projektstyrningsperspektiv och enligt koncernledningens regler för uppföljning av stora projekt.

Ett särskilt avtal har träffats mellan Sjöfartsverket, Stockholms Hamn AB och Kapellskärs Hamn AB ”gällande om- och tillbyggnad av Sjöfartsverkets hamn i Kapellskär m.m.” så att Stockholms Hamn AB kan genomföra delar av projektet på Sjöfartsverkets fastighet. Avtalet reglerar ansvaret för genomförandet samt kostnadsfördelningen av den nya lotshamnen.

Koncernledningen följer projektet, genom representation i Stockholm Hamns beredningsgrupp för stora projekt, samt genom sedvanlig lägesrapportering till koncernstyrelsen, som även omfattar en granskning genomförd av externa konsulter. Projektet följer den metodik för styrning och uppföljning av stora projekt som gäller för kommunkoncernen, sedan den beslutats av kommunfullmäktige.

Ekonomi

Kommunfullmäktiges beslut omfattar en investering i om- och tillbyggnad av Kapellskärs hamn omfattande 790 mnkr (inkl. indexuppräknningar). Efter genomförandebeslutet har programändringar avseende en tillkommande ramp samt manuell incheckning godkänts av Stockholms Hamn. De tillkommande investeringarna omfattar 28 mnkr.

Projektets investering samt Kapellskärs Hamns prognostiserade intäkter och kostnader på 85 års sikt, har vid beslutstillfället nuvärdesberäknats till ett positivt investeringsresultat om 435 mnkr, vid en försiktig bedömning.

Lägesredovisningen 2015 anger en slutkostnadsprognos inklusive index om 818 mnkr och ett nuvärde/investeringsresultat som är ca sju procent högre än vid genomförandebeslutet.

Väsentliga händelser efter genomförandebeslutet

I september 2013 erhöles ett genomförandebeslut i kommunfullmäktige. Från september 2013 startades därefter muddringsarbeten som färdigställdes under 2014.

Under 2013-2014 planerades och upphandlades av delprojektens entreprenader och projektorganisationen byggdes upp.

Under slutet av 2014 och 2015 överlämnades lotshamnen till Sjöfartsverket och den nya tullbyggnaden byggdes. Under slutet av 2014 byggstartades ombyggnaden av pir- och kajer och dykdalben (en grov pelare, sammansatt av pålar nedtryckta i sjöbotten för förtöjning av fartyg). Under året pågick även ombyggnaden av hamnplanen och den befintliga driften flyttades med bibehållen trafik.

I juni 2016 togs den nya piren i drift och projektet bedöms vara färdigställt enligt planen i genomförandebeslutet, d.v.s. i slutet av 2016.

Avvikelser

Beslutade programändringar omfattar att passagerargång från kajplats 1 och 2 inte byggs, eftersom gången inte bedöms ge effektiva flöden utifrån nu rådande förutsättningar. En framtida tillbyggnad av passagerargången förbereds dock i projektet.

Under hösten 2013 beslutades att ett av färjelägena inte ska byggas om. Beslutet grundades på att det färjeläget endast möjliggör angöring av fartyg av en storlek som marknaden bedömer är omoderna. Den planerade kajen förlängs dock med 80 m för att passa moderna fartyg.

Budgetpåverkande avvikelser i övrigt avser val av hamnutrustning, som har reviderats på grund av förändrade behov utifrån marknads utveckling.

Ytterligare markarbeten om ca 35 000 kvm kommer utföras, för att säkerställa dagvattenhanteringen och för att höjdanpassa för anslutningarna mot vägförbindelsen E18.

Sjöfartsverkets förändrade behov medför att lotshamnen inte kommer att uppgraderas i den omfattning som planerats, vilket medför lägre intäkter. De lägre intäkterna motsvaras inte fullt ut av lägre kostnader, då förutsättningarna i den godkända miljödomen anger vissa krav på design.

Teknikutveckling och högre krav för viss hamnspecifik utrustning, jämfört vid beslutet 2013, har medfört ökade kostnader. ISPS-området (säkerhetsområdet) är betydligt större, areamässigt, än antaget i kalkylen vid genomförandebeslutet, vilket medfört ökade kostnader för utrustning. Projektet har beviljats finansiering från EU Ten-T med en omfattning om (5 mnkr). Finansieringen ingår dock ej i slutkostnadsprognosen.

Kommande deltider

Själva hamnplanen driftsätts i november 2016 och hela projektet planeras vara färdigställt i december 2016.

Risker

Projektet har kontinuerligt genomfört en riskinventering, som löpande följs upp.

Kvarstående risker är främst installationsarbeten i samband med överlämnande till bolagets driftsverksamhet samt kvarstående tvister med entreprenörer.

PwC:s kommentarer i sammandrag

PwC:s granskning av projektet utgår ifrån stadens och koncernens projektstyrningsmetod och anger övergripande att Kapellskärs hamn fortsatt är ett projekt som beräknas hålla både tidplan och budget enligt genomförandebeslutet. Konsulterna har vid en tidigare granskning angivit några iakttagelser och förslag till åtgärder, vilka bedöms till stora delar ha åtgärdats och kommenteras som följer.

Mål och syfte

Projektet följer fortsatt målplanen och är på väg att uppfylla samtliga mål med undantag för olycksfall. Granskningen konstaterar att målet är mycket ambitiöst satt till att ”Ingen ska drabbas av ohälsa eller olycksfall”, vilket generellt har små möjligheter att uppnås i ett stort infrastrukturprojekt.

Organisation

Projektorganisationen bedöms fungera väl, även under den successiva nedmontering som fortlöper fram till projektavslut. Organisationens erfarenheter tas tillvara i systerprojektet Norvik genom att flera ur personalen arbetar eller kommer att arbeta i projektet.

Tidplan

Övergripande tidplan med avslut före utgången av 2016 bedöms kunna hållas.

Ekonomi

Projektets ekonomi följer plan och slutkostnadsprognosen för projektet bedöms att med stor sannolikhet hållas. Konsulterna konstaterar dock att projektets nuvärdeskalkyl borde presenterats i samband med lägesrapporten för att fylla sitt syfte.

Risk och kvalitet

Under året har projektets riskarbete vidareutvecklats och åtgärder vidtagits för att förbättra riskhanteringen.

Kommunikation

Kommunikationsarbetet bedöms ha fungerat bra under projektet. Direktiven om när och till vilka kanaler det ska kommuniceras kan dock förtydligas.

Rapportering

Rapporteringen sker enligt stadens föreskrifter. I dessa direktiv anges dock att projektrapporter ska omfatta ett avsnitt om media/info, vilket saknas i projektrapporterna.

Sammantaget bedöms projektet drivas i överensstämmelse med stadens projektstyrningsmetod. Granskningen konstaterar att projektet Norvik har stor nytta av erfarenheter från Kapellskär och kan nyttja den utveckling av metodik samt erfarenheter och kompetens hos organisationen som överförs till det nya projektet.

Koncernledningens synpunkter och förslag

Utvecklingen och moderniseringen av Kapellskärs hamn, som pågått sedan 2013, utgör en förutsättning för utvecklingen av Stockholmsregionens sjöfart och funktion i det globala transportnätet.

Under hösten 2014 och 2015 granskade PwC projektet, enligt koncernledningens uppföljningsmetod. Utifrån konsulternas granskning 2016 konstaterar PwC att flertalet iakttagelser och förslag till åtgärder beaktats och genomförts av projektledningen, vilket koncernledningen ser mycket positivt på.

PwC bedömer att projektet håller tidplan och slutkostnadsprognos, som motsvarar genomförandebeslutet, förutom beslutade tillägg. Koncernledningen kan konstatera att projektet under genomförande har fått hantera ett antal ändringar utifrån marknadens förändrade krav och efterfrågan, men projektet har kunnat hantera dessa inom beslutad budget. Investeringsresultatet beräknat som ett nuvärde av framtida intäkter i förhållande till investeringen har också förbättrats sedan genomförandebeslutet, vilket är föredömligt.

Koncernledningen har tidigare framhållit att projektet, i samarbete med drift- och marknadsfunktionerna inom Stockholms Hamn, även bör uppdatera kalkylens bedömda intäktsflöden utifrån bedömningar av marknadsförändringar. Rutiner för detta arbete bör förtydligas inför kommande projekt för att ge bättre förutsättningar att kontinuerligt uppdatera nuvärdeskalkylen i samband med lägesredovisningar till styrelsen.

Sammantaget ser koncernledningen mycket positivt på att genomförda upphandlingar utfallit väl, liksom genomförandet av projektet med upprätthållen sjötrafik, vilket medfört att kostnadsnivån i projektet följer plan och budget.

Projektet utgör en omfattande investering och är att definiera som ett stort projekt (>300 mnkr), enligt kommunfullmäktiges investeringsregler. Koncernledningen uppmanar därför Stockholms Hamn att även efter färdigställandet kommande år, återkommer till sin styrelse och till koncernledningen med en slutredovisning.

Bilaga

1. Lägesrapport från Stockholms Hamn
2. Utdrag ur protokoll från Stockholms Hamn 2016-09-26
3. PwC:s rapport: Förnyad projektgranskning utvecklingsprojekt Kapellskär